

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kakor poština znaša.

Za ožnanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se ožnanilo jederkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ožnanila t. j. vse administrativne stvari.

Pro domo.

III.

Koliko potov apelovali smo že v boji za pravice slovenskega jezika na zanimivi devetnajsti odstavek in koliko potov odgovarjalo se nam je z nekakim sarkastičnim pomilovanjem, da je naš jezik le idijom, brez literature popolno nezmožen za svobodo in enakopravnost. Dobro! Klanjali smo se tej ostri in ponosni sodbi. Globoko užaljeni, a ne obupani hiteli smo na delo, da stopimo, prej ko mogoče, zopet pred duri devetnajstega odstavka zahtevajoč obljubljenih pravic. Odslej pričel se je stoprv naš najhujši boj s ponosno hegemonijo, boj, ki nas sicer ni niti ponižal, niti uničil, temveč le nepopisljivo žalil v najsvetejših čutilih.

Prej bila je naša jezikovna nezmožnost ovir zahtevani enakopravnosti, na njeno mesto stopilo je zdaj jezikovno uboštvo in literatura, ki se lahko „v robcu“ odnese.

Ko ni mogel odrekati nasprotnik eminentne zmožnosti našemu jeziku za višjo omiko, ko smo pokazali v kratki dobi, koliko se je povzdignil naš zaničevani idijom brez narodne šole, ko smo razglasili javno svoje male, a izvrstne umotvore v narodni literaturi, smešilo se je brezozirno naše uboštvo in naš trud, rekoč, da je naše literarno delo le slab posnetek nemških proizvodov, da slovenski jezik ni zmožen za lastno, izvirno umetnost.

Užaljeni smo se klanjali tej še bolj brezozirni in trdosrčni sodbi.

In tedaj ustali so izmed slovenskih pisateljev možje, ki so povzdignili glas: „Rojaki, ako hočemo ustvariti lastno narodno slovstvo in umetnost, popustiti moramo dosedanja svoja pota, ki se nas v istini vodila brez potrebe na parnas nemškega soseda. V slovanstvu in njegovi veliki svetovni literaturi ojači se naš duh za izvirno delo, v njem se napije istih čutov, ki pristujejo trudu za literarno in umetniško samostanost.“

Blagi možje, ki ste pokazali pravo stezo našemu duševnemu življenju! Vedeli niste, koliko grenkih ur in koliko naltcevanja ste prouzročili s svojim svetom slovenskemu narodu.

Zazarela je naša mladina pri vašem pouku. Hlastno je segla ona po slovanski literaturi, po slovnični sorodnih plemen, da se ojači in izuri za delo v narodnem zmislu.

In čujte, odslej pričelo se je največjega zaničevanja vredno sumničenje, sedaj se je rodila psovka: „panslavizem“, „panslavist“, odslej se je žalilo poleg našega uboštva ono, kar blaži najzadnjega državljanca: naše vse veke čisto avstrijsko rodoljubje. Hudoben mora biti značaj, ki najde v čitanji najbolj slavni del slovanskih mož na severji ali jugu povod nerodoljubja!

Dà, kako bi morali soditi avstrijski Slovani o svojih nemških sorojakih, katerim je mojster Göthe in Lessing leposlovni in železni Bismarck rodoljubja evangelij.

Dà, zadnji Slovenec ne more biti niti tako najiven niti brezumen, da bi tolmačil ljubezen za ogromno nemško literaturo drugače, nego za blagi čut za vse lepo in dobro. In nam, žalibože, neverjetno je, ko bi ne bilo resnično, rodila je ljubezen za lepo dobro in pravo v slovanski literaturi najbolj zaničljivo in poniževalno psovanje.

Liberius.

Iz Rusije.

Dne 22. oktobra st. st. [Izv. dop.]

O strašnej nesreči, ki se je pripetila z imperatorskim vlakom pod postajo Borki, pod Harkovim, 17. t. m. slišali sta seveda že iz telegramov. Ravno isti dan, ko je bila nesreča, začuli smo to vest, ki je kakor (blisk) obletela vse naše mesto. Ker podrobnosti neso bile znane, ugibal je vsakdo po svojem uzrok kršenja vlaka. To pa je bilo gotovo, da je car z obitelji svojo ostal cel in nepoškodovan, in to nas je tolažilo. No govoré li istino? O tem dvomiti se ni dalo dolgo. Drugi dan prinesle so „Mosk. Vjed.“ kot oficijozni list, potrjenje žalostne vesti v kratkih črtah. Na sledeči dan bila je Peterbursko-Moskovska pošta zadržana, in še le danes dobili smo časnike, kjer je objavljen podrobni telegram ministra dvora o vsem dogodku. Iz telegrama je vidno, da je ubitih 16 ljudij, ranjenih 18;

„suite“ je ubit štabni kapitan Breš, baron Šeraval pa je sino ranjen. Božja previdnost je očitno hranila dragoceno življenje našega vladarja in njega obitelji. Vsi oni in „suite“ bili so v salonskem vagonu, kjer je bil obed; da so bili slučajno v drugih vagonih — bil bi drug konec. Vreme je bilo strašno: hladen dež in mrzel veter; ne glede na to, hodil je naš državni vodja okolu ranjenih in dajal je sam potrebne ukaze in učil, kako nesrečne obezavati. Ubite pa so zbrali v dva vagona in jih peljali v Peterburg, njihove obitelji pa je car vzel na svojo skrb. Na sledeči postaji, Lozovej, služilo je duhovenstvo po ukazu carjevem službo božjo za ubite, potem pa zahvalni „moleben“ za rešitev ostalih. Po službi božji povabil je car vse na obed v kolodvorski dvorani, celo sluge! Ranjence so pripeljali v Harkov in ko je car prispel v to mesto, šel je naravnost v bolnico obiskat jih in tolažiti. Ko so ga pozdravljali Harkovi predstavitelji raznih stanov, rekel jim je globoko ginen: „Ja nikokda ne zabudu etogo prijema. Blagodarju, blagodarju!“

Očividci pripovedujejo, da je car ihtel in da so se mu lile debele solze, ko je videl pred seboj tako množico ubitih in ranjenih, carica pa je takoj velela raziskati perilo, da so je rezali za obezanje ran, sploh, narod je videl očetovsko skrb svojega vladarja, ki je na mestu nesreče pozabil svoj najvišji položaj in je stal sredi nesrečnih ne kot car, ampak kot prost človek blagega, nežnega srca. Zatorej ni čudo, da se je po vseh cerkvah vse obširne Rusije zbiral narod in blagodaril Bogu za čudesno spasenje svojega vladarja; ni čuda, da se zbirajo mestni zastopi v izredne seje in sklepajo, kaj bi stvorili v večni spomin na to čudno rešitev; v jednom mestu odpira se novo učilišče, v drugem je skleneno zidati cerkev, v tretjem bolnico itd. Potovanje carske obitelji pokazalo je vladarja v vsej njega vzvišeni dobroti, nesreča pa, katera je zaključila to potovanje, približala je carja k narodu še bolj. Dočim je ranjki gosudar vsacega brez izključenja tikal, govori sedanjí vsakemu „vi“; na manevrih, ko so bivali častniki na carskem obedu, podajal je vsem roko; zdaj pa, v nesreči, učil in ukazoval je, kako obezavati, pomagal je sam in sploh v vsem pokazal, da tudi

LISTEK.

Ukrajinske dume.

Česki napisal E. Jelinek; poslovenil Podvidovski.)

VI.

Bogdanov osvetnik.

Tatarska horda legla je kakor jastreba na Ukrajino, groza njena je šla do Dona in Dnjepra. Stražeči ognji so se zasvetili na stepi, rdeč žar je zalil osušene trave.

Tožna vest o prihodu Tatarjev došla je naposled i v vas kazaške družine v Brezovce. Tudi tam je zagorel plamen čuvajne straže v tihej toplej noči. Tudi ptiči vzleteli so plašni nad trstje in okolu poletavajoči begali so h kočam.

Užalostile so se matere, zaplakale so devojke kazaške; le ruolojci neso obupali s svojim vodnikom. Pozval je je batka ataman, da bi se ustopili v krog in se posvetovali, kako pozdraviti vraga nekrščanskega.

Odloči se, da mu pojdejo z mečem naproti — po starem redu in običaji za življenje se ne boječi, pesni popevajoči in vojevito kričeči.

Tako je odločila usoda.

Dal je torej ataman zatrobiti in še preje,

nego je zvok popolnoma doznal, poskakali so Kazaki v sedla.

Že so se uredili in stopili skupaj, prsi k prsim kakor zid junakov. Kjer se pojavi sled neprijateljev, tam hočejo udariti na njegovo glavo . . .

Le jeden junak se je zapoznil — najmlajši izmed njih, sin Bogdanov, Bogdan. Mudil se je pri Hrinki, pri svojej čarovni golobici, s kojo se je združil in ljubil pred bojem. Poljubljal je njeni senci in ona ga je zalila s solzami.

„Povrni se, orel moj, povrni se!“ šepetala mu je nežno in željno.

„Ako gospod dovoli,“ odgovoril je uljudno kratko najmlajši iz družine.

Tu mu je pomagala na konja in pogladila žival, katera jej je tako često prinesla ljubljence k rodnej kočii.

Slaven je bil ta konj, na ime črtovo so ga krstili in bil je jednak srčnosti atamanovej. Le Bogdana je strpel na svojem sedlu, le njega je poslušal in njemu služil. Inače se je premetaval in vspenjal, „kakor po črtu obseden“. Črn je bil, kakor noč in po stepi je letal kakor huragan!

In čudovito! Tudi pred obličjem golobice Hrinke krotila se je modra živalica, kakor iz ljubezni do svojega gospoda. Saj jej je pojedal z ovčjo

mirnostjo iz roke mlečnate jedi in dolgo njegovo grivo smela je le ona razčesavati.

Ali čas je že!

Razpaljen s poslednjim poljubkom svoje devojke potegne za uzdo in dirja k družini.

A vsi so se že razgrnili po stepi . . .

V kazaškem selu zaostali so le starci, stare žene, devojke in otroci.

Pred večerom dospela je družina k Staremu selu. Tam je padlo po stoletjih že mnogo častnih Kazakov, tudi množica nevercev je prenehala tam rogati se Bogu. Padli so v morilnem boji in položili kosti poleg družega.

Tudi danes so si stali že blizu. Tatarska druha bližala se je kurganom bolj in bolj. Mej tem so si opočili bratje kazaški menjaje se v bdečih stražah, pospali so v okrepčanje na rani boj.

Ali še popreje, nego so pronikli jutranje megle žarki stepnega solnca, sklical je k molitvi batka vse svoje bratstvo. V šepetu božjega miru plavala je po ravnini, a premotil je krik tatarskih napadnikov, razlegajoč se iz daljave.

Trstje se je streslo in zašumelo. Step je oživila na nagloma. Solnce je razmetalo žarke, kopje in sable zabliščale so v žaru. Poslednje rosne kaplje so splavale z gladke ostrine bojvniških sabel.

car lahko ostane navaden človek, kadar je treba delovati v korist bližnjemu.

Krušenje vlaka pripetilo se je na nasipu, katerega so dežji razrahljali; o „zloumišljenji“ tu ne more biti slova. Vender pa posebno ta slučaj pokazuje, kam so doveli ruski železničarji svojo skopost; nižji služivci plačani so slabo, dasi so dan in noč na nogah; sami pa železniški židovi, ožidevši Rusi, Nemci in Poljaki nabijajo si žepe in zbirajo milijone! Železnico to stavlja je izvestni Poljakov, oče in blagodetelj židov, umrši pred letom; v njem so njega jedinoverci židovi izgubili mnogo mnogo, a kaj je izgubila Rusija, pokazuje najbolj poslednji nesrečni slučaj. Sploh so ruske železnice take, da v Rusiji vsako leto vlaki 300krat ali z relsov drkajo ali se pa na relsah trkajo, pri čemer vselej naštevamo več ali manj mrtvih in ranjenih. Ne zastoj za šalo nekatere železnice imenujemo „kostolomke“. Kriv krušenju ali trkanju pa je vselej kak — stražnik, kak sprevodnik ali sploh tak človek, na katerega se vale lahko vsake grdobije, katerih so krivi drugi. Po navadi smejo obitelji ubitih ali ranjenih po sodišči iztrjevati zasluženno pomoč. Ako se godi s carskim vlakom tako, lahko si mislite, s kakim strahom mi sedamo na železnico. Ni torej čudo, da so je proti železnici, kjer se je godilo poslednje krušenje, začela stroga preiskava. Dobro gospodom ne bo, tem menj, ker jih javno mnenje od nekdanj proklinja, in ako stvar pride pred porotnike, ni dvomiti, da bodo vedeli, kak veridikt jim je podati. Zadnji čas je, da se ta brezvestni in brezsrčni narod pouči, da človeško življenje ni igrača; in tako brezvestno, podlo in gnusno, kakor v Rusiji, menda nikjer več na svetu železnice ne postopajo s potniki. Zato vlada železnico za železnico kupuje sebi, in dočim so poprej take železnice vsako leto imele deficite, dajo zdaj stotine tisoč čistega dohodka.

Kudejar.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 13. novembra.

Listi, ki so imeli zvezo s prejšnjim nemško-avstrijskim klubom, zatrjujejo, da je zjedenje levic zmaga avstrijske državne misli. Drugače pa pišejo drugi nemški liberalni listi. Ti zmatrajo za največji uspeh to, da se sedaj stranka nazivlje nemška brez vsacega olepševalnega pridevka. Sedaj se je nadejati, da se ne bode več nemštvo gojilo zaradi državne jedinstvi, temveč se bode slednja branila zaradi nemštva. S tem je jasno povedano, da je liberalnim Nemcem nemštvo glavna stvar, avstrijska državna misel pa le v toliko goje, kolikor godi njim za pospeševanje ponemčevanja. Vpraša se pa sedaj, kaj bode z avstrijskim patriotizmom nemških liberalcev, ko bi se kdaj stvari tako obrnile, da bi nemštvo več ne potrebovalo državne jedinstvi za svoje namene? Da bi le odkritosrčna pisava skrajno nemških listov odločilnim krogom odprla oči.

Nedavno smo bili omenili, da morda sedanjega bana hrvatskega zamenja kmalu s kom drugim. To se je govorilo že pred nekoliko tedni, pa tedaj je ban prvo priliko porabil, da je naznanil pristašem svojim, da mu o tem ni nič znanega. Sedaj se pa kaže, da že tudi Hédervary sluti, da so njegovemu ba-

„Gospodje bratje, neprijatelj zoper nas. Bog z nami!“ zakliče ataman s povzdignjenim glasom in mahne z bunčukom molče.

Vspnejo se konji, po zemlji zadoni, po zraku pronika zopet orožje.

Po hipu zadenejo skupaj bojne vrste.

Boj se prične.

Oj, boj nejednak!

Proti trojne presili dere peščica Kazakov, odvažna in nepremagljiva. Že se križajo meči, napojene so otrovane puščice, samokresi grome. V trenutku zagrne bojovnike gost dimov mrak. Kletva se siplje na paganske glave.

Po uri je odločen krvavi boj. Tri vrste Tatarjev obležale so za mogilo mrtve, ostali so se razpršili v strašnej zmešnjavi na vse strani. Sam njihov vodnik Mustafa, neizprosljiv neprijatelj gjavrov dal je prvi znamenje na beg. Proklinjal je nesrečni dan, kateri mu ni pridal slave in ni dobil plena. Da, da, jedini bojni plen, s katerim se je danes vračal v žalostnem begu — to je jedva polna čaša mlade kazaške krvi, zajete v pozlačeni nožnici bisurmanove krive sablje.

Zato je zmerjal Mustafa svoje tovariše nekoristne pse in se grozno srdil poraženi vodnik. Počasi in brez slave vlekel se je nazaj k svojemu gnezdu. —

novanju tudi že dnevi šteti. Ko so mu prišli poslanci vladne stranke in še nekaj družih dostojan stvenikov častit za god, je poudarjal, da treba politične, narodne in kulturne zadeve tako urediti, da njih daljši razvoj ne bode zavisen od oseb, ki so ravno na krmilu. Iz teh besed se dá vender sklepati, da ban sodi, da kmalu kdo drugi pride na krmilo. Predno pojde, je že še pričakovati nekaj naredb in zakonov, katere bodo ovirale svobodno delovanje nasledniku njegovemu.

Veliko nevoljo je vzbudilo, da je sodnja komisija **ogerske** zbornice poslancev potrdila Duna-Czerdahelyersko volitev Ludovika Krausa. Proti tej volitvi je bilo vloženih mnogo protestov. Sodnja komisija je zaslišala 230 prič, ki so skoro vse priznale, da so bile podmičene. Nekateri so rekli, kaj za to, če smo dobili denar, saj je to koristilo tudi nasprotni stranki, kajti denar smo skupno zapili. Vzlic vsem tacim izjavam bila je volitev potrjena. ker je Kraus vladni pristaš.

Vnanje države.

Nek ogerski list je bil izvedel, da kralj **srbski** boče začeti drugačno vnanjo politiko. Druga izvestja pa zagotavljajo, da je kralj trdno preverjen, da je njegova dosedanja vnanja politika prava in jo bode tudi nadaljeval. Ta vest je precej verjetna in se popolnem ujema s proklamacijo, s katero je bil kralj narodu objavil revizijo ustave. V tej proklamaciji posebno naglašajo uspehe svoje vnanje politike in obžaluje, da jih vsi ne znajo prav ceniti. Seveda bi bilo mogoče, da se Milan premisli, zlasti, ko bi videl, da je sicer prestol njegov v nevarnosti. Marsikaj nepričakovane smo že izvedeli iz Belega grada.

Turški oficijozni list „Tarik“ zadnji čas večkrat razpravlja vprašanje, bi li ne bilo umestno, da angleške čete ostavijo Egipt. Kadar bi angleške čete ostavile Kajiro in Aleksandrijo, bi jenjala anarhija v Sudanu, kajti sudansko gibanje je le protest proti bivanju tujcev v Egiptu. Dobra posledica izpraznenja Egipta bila bi, da bi se Anglija in Francija sporazumeli. Te turške želje se pa najbrž ne bodo spopolnile, dokler vodi angleško vladno krmilo lord Salisbury. Taka pisava turškega oficijoznega lista pa dokazuje, da v Carigradu nič ne marajo za Anglijo in to je velike važnosti za orientalsko politiko sploh.

Sklep komisije za revizijo ustave **francoske** zbornice je protustaven. Po sedanji ustavi sme le kongres sklepati o reviziji ustave, nikakor pa ne posebna konstituenta. To so spoznali tudi člani komisije in so sklenili, da se poprej skliče kongres, kateri naj bi sklenil, da se skliče konstituenta. Da bi se pa monarhisti ne mogli okoristiti revizije ustave v namene svoje, sklenila je komisija, da premeba vladavine ne sme biti predlog revizije ustave.

Tudi najnovejša poročila iz **Zjedinjenih** držav zagotavljajo, da je voljen predsednikom Harrison. Da je propal Cleveland, ni čudno, proti njemu delali so vsi veliki kapitalisti, katerim Clevelandova politika ni ugajala. Bogatini pa imajo malokje toliko upliva kakor v Ameriki, če tudi je popolna volilna svoboda. Mnogo je pa Clevelandu škodovalo tudi nepremišljeno postopanje angleškega poslanika. Mej narodom v Zjedinjenih državah tli vedno neko sovraštvo proti Angliji. Kdor je prijatelj Anglije, zgubiti mora popularnost.

Dopisi.

Iz Drage 9. novembra. [Izv. dop.] Jaz se ne oziram na osodepolni § 19. tis. zak., kateri sl. uredništvo mnogokrat primora, da — hočeš, nočeš natisne popravke bodisi, da so resnični ali pa taki, ki resnico kot tako z lepimi opisovanji in zvijanji, obveljaviti nameravajo.

Tudi se mnogokrat čitajo popravki, kateri nekatere osebe branijo, da jih časopisje preveč ne hvali, ker nečejo, da bi njihovi krogi zvedeli, kako marljivo in prevestno delujejo.

A te vrstice neso zato ustvarjene, temveč njih naloga je — notico, katera je bila v „Slov. Nar.“ št. 243 mej „domačimi stvarmi“ z nadpisom „Čujte, čujte!“, natisnjena, nekoliko bolj pobarvati in pa dotični popravek v „Slov. Narod“ št. 253 razjasniti. Bodo li te vrstice svoj namen dosegle — ne znam, a kar je ista notica prinesla, je istina! Da se pa nje vsebina različno tolmači in pa zabrača, je pač umljivo, saj tudi vsak mlinar na svoj mlin vodo obrača. In ako torej sl. c. kr. okr. šolski svet v Kočevji hoče c. kr. vladnega koncipista Deperisa pred nekim svetom oprati, pač ni čuda, saj bil je on odrejen, voditi obravnavo. Ako je popravek to dosegel — ne vem (?), a gotovo pa je, da je popravek sam vse priznal, seveda ne kar naravnost, ampak bolj z zvijanjem in lepim opisovanjem — uradne dolžnosti. No, pa kdor je notico bral in potem nje popravek, vsakdo lahko sam sodi, kaj da je — res in kaj „ni res“. Sploh pa nelogika v popravku vsaki odstavek sama pobija.

Pričnimo torej z barvanjem notice in pojasnjenjem dotičnega popravka.

Ad I. Ni res, da so občinski zastopniki sklenili, da bodi pouk na novi šoli utrakvističen.

Seveda, ako se popolnoma odločne izjave t. j. želje in zahteve (terjatve) občinskih zastopnikov in vseh drugih povabljenih, interesovanih sovaščanov vsega šolskega okraja, ne zmatrajo za sklep, potem je lahko umljivo, da se tudi njih jednoglasni klic: „Mi hočemo nemško in slovensko šolo, saj smo mi tudi Slovenci!“ ne sme zmatrati, da se je sklenilo, da bodi utrakvističen pouk, ko vender nihče ni klical „utrakvističen“ itd. Da pa občinski zastop in drugi interesovani vaščanje neso zahtevali z besedo „utrakvističen“ — nemško-slovenskega pouka je pač dovolj jasno, ker jim ta izraz ni znan. Kdo pa na kmetih ta izraz pozna?

Ad II. in III. pa to:

Če ima po § 6. zakona z dne 14. maja 1869, drž. zak. št. 62, izključno c. kr. deželni šolski svet učni jezik določiti, ne da bi se oziralo na izjavo t. j. željo in tirjatev vaščanov, za katere se ima šola ustanoviti, po kaj se pa pošiljajo — dragi komisiji — s katerimi se že tak revne občine še bolj s stroški oblagajo?

Zakaj pa prihaja — dragi komisijon — in povprašuje povabljenega vaščane ter njih izjave v protokol zapisuje? zakaj, ako se ne treba ozirati na njih želje? Zakaj bi mu po bilo treba (odrejenemu zastopniku) uradne spise in razglase c. kr. okrajnega šolskega sveta z dne 20. septembra 1888 št. 474 razlagati vaščanom, jih zaslišati in zapisati njih izjave, ako to neso sklepi ali pa, ako se te kot take ne smejo imenovati, ako vaščanje ne določujejo vsaj neposredno učnega jezika?

In ako res vaščanje ne določujejo učnega jezika, zakaj se je pa prečitalo ali sploh imenovalo pismo nemškega „Schulvereina“, ali bi ne bilo umestno, isto kar na c. kr. deželni šolski svet poslati?

No, in če res ni res, da ni bil sklep, ali kakor ga imenujejo, izjave občanov niso bile prouzročile nikakoršnega utisa na g. c. kr. vladnega koncipista Deperisa, zakaj pa ni mej gori navedenimi uradnimi spisi in razglasi tudi onega osodepolnega pisma omenil? Zakaj pa je to pismo še le potem omenil, ko vsa izpraševanja niso Travljanecev drugam privela, kakor da hočejo nemško in slovensko šolo in ko vsa raztolmačenja ni nič koristilo, temveč le vedno pri starem ostalo, da bodi pouk na novi šoli nemški in slovenski? Zakaj je takrat še le prišel na dan s pismom in ga s posebnim poudarkom in globoko donečim glasom naznanil, ravno tako, kakor da bi bilo svarilo šibe božje?!

In ta strah božji pričel je svoje delovanje s tem:

„Tukaj imam pismo od nemškega „Schulvereina“, v katerem Vam ponuja nemški Schulverein 1300 gld., ako bi se tukaj nemška šola ustanovila. Ali hočete nemško šolo?“

Jednoglasni odgovor vaščanov: „Ne, mi nečemo nemške šole!“ Deperis: „Ali torej tudi nečete teh 1300 gld., da bi se nemška šola ustanovila?“ Odgovor (vaščanov): „Ne, mi nečemo teh 1300 gld., da bi bila popolnoma nemška šola.“

Da je bilo to zelo potrebno se umeje, ker omenjena ponudba le obvelja, ako bo učni jezik le nemški. Kdo rabi še komentarja?

No, ako je bilo to uradno pismo (in da se taka uradna pisma (?) ne hranijo v žepu, je gotovo vsakemu dobro znano, in ko bi se tudi v žepu hranila, naj le shranjena ostanejo) potem naj se pa to pismo v roki in sicer v prosti roki na Travo pri-nese ali pa mej drugimi uradnimi dopisi.

Sploh pa, še so Travljanci že 3 leta (kakor popravek pravi) z nemškim „Schulvereinom“ zbog stare ponudbe v zvezi, gotovo jih ni sila dalje počevati.

Da, tako postopanje ni agitacija, je gotovo vsakemu znano!

Sedaj naj pa vsak sam sodi, kaj da je res in kaj — ne! Ali je bilo treba, da se sl. uredništvo „Slovenskega Naroda“ s § 19. tiskovnega zakona muči?

Sosebno je pa sledeči odstavek v popravku kaj „regementnega“.

„To pa moram še opomniti, da je ravno pri dotični obravnavi bilo vsakemu svobodno, izreči svoje mnenje in željo, ker je voditelj vsakega večkrat povabil, da naj brez ozira na izjave drugih naznani, kar se mu zdi dobro.“

Samo tako je mogoče, da dobi c. kr. okrajni šolski svet zanesljivo in natančno podlago za svoj

sklep.", ko vender sedaj neki zelo merodajni gospod iz Kočevja okoli zdihuje, da so bili Travljanji in drugi pregovorjeni, da so rekli: „Mi bočemo nemško in slovensko šolo, saj smo tudi mi Slovenci“ in na ta način se nesrečno izjavili za utrakvistično poučevanje.

Toliko ze sedaj, prihodnjič pa več o Travljanjski šoli, ker se še mnogo kuha in dela v Kočevskem mestu pod nadzorstvom.

Ker se pa dopisa v „Deutsche Ztg.“ št. 6053 z dne 3. t. l. stran 3 tiče, bodemo pa onemu predrzemu lažnjivcu venec breznačajnosti, na glavo položili.

Draga 9. listopada 1888.

Turk, župan.

Domače stvari.

— (Z Dunaja:) Volitve za one deželne zборе, katerim poteče volilna doba 1889. l., bodo maja.

— V tukajšnjih višjih krogih se z veliko pozornostjo opazuje, kako neprijazno pišejo nemški listi, posebno pa Bismarckove reptilije proti Taaffe in njegovemu ministerstvu. Da jim Taaffe ni „persona grata“, znalo se je že davno, saj se je ta antipatija prav jasno razkrila za bivanja cesarja Viljema II. na Dunaji, a sedaj je pa struna še bolj napeta. Navadno dobro poučeni krogi mislijo, da je to posledica nasprotstva mej Taaffeom in Kalnokym in da se položaj ne bode zboljšal, dokler se ne umakne Kalnoky, ali pa Taaffe.

— (Zoper ponemčevanje ljudskih šol.) Tudi gledé šole pri sv. Marku nižje Ptuja je že naučno ministerstvo zaukazalo, da je izključno poučni jezik slovenski jezik, nemščina pa neobvezni poučni predmet.

— (Breztaktnost lavantinskega ordinarijata.) Povodom cesarjeve 40letnice izdal je gospod škof dr. Jakob Maksimiljan Stepischnegg pastirski list v slovenskem in nemškem jeziku. Ves lavantinski klerus, od vladike do najmlajšega kaplana je narodnosti slovenske, toda ordinarijat Mariborski, čegar pravi svetovalci so celo trije pisatelji slovenski (Kosar, Orožen, dr. Križanič) dal je natisniti opomnje za dušne pastirje, kako naj se praznuje svečanost 2. decembra, samo na nemškem pastirskem listu! Čemu se sploh nemški past. listi pošiljajo čisto slovenskim faram, ne vemo; zato tudi ne vemo, zakaj bi nam samo nemški list moral biti — „merodajen“.

— (Umrla) je kneginja Kamila Windischgrätz soproga poslanca Ernesta Windischgrätza v 43. letu dobe svoje. Prepeljali jo bodo na Kranjsko.

— (Za vodovod Ljubljanski) oddal bode mestni zbor danes zvečer glavna dela, namreč vodovodne cevi, hidrante in polaganje cevi. Naprej smo že gotovi, da se delo ne bodo oddalo nobeni domači tvrdki, to pa radi tega ne, ker se je pravo za pravo samo jedna firma udeležila natečaja, a njena ponudba za mesto ni bila ugodna.

— (Izžrebani porotniki za četrto zasedanje) pri Ljubljanskem porotnem sodišči, katero se prične dne 10. decembra, so sledeči gg: Bališ Josip, trgovec z lesom na Vrhniki; Bergant Jakob, branjevec v Ljubljani; Blaž Fran, sobni slikar v Ljubljani; Bürger Friderik, komtoarist v Ljubljani; Cerar Fran, hišni posest. v Blagovici; Dekleva Alojzij, posestnik v Postojini; Detter Fran, trgovec in hišni posestnik v Ljubljani; Doberlet Fran, trgovec s pohištvo in hišni posestnik v Ljubljani; Dolenc Bernard, veleposestnik v Podperji; Gogola Ivan, hišni posestnik in trgovec v Spodnji Šiški; Götzl Leopold, tovarnar v Mlinu; Grajzar Ivan, vinski trgovec v Vodican; Hieng Ernst, trgovec z lesom na Rakevu; Jenko Alojzij, pekovski mojster v Ljubljani; Kavčič Henrik, posestnik in krčmar v Senožečah; Klauer Jakob, trgovec v Ljubljani; Knez Andrej, posestnik na Viči; Kobau Ivan, posestnik v Gorenjem Logatci; Kotnik Fran, tovarnar in posestnik na Vrhniki; Malmer Henrik, logar v Javorniku; Marinko Andrej, posestnik v Gorenjem Logatci; Mlekuš Toma, trgovec v Starem trgu; Petan Martin, trgovec v Kranji; Picolli Gabrijel, lekar nar v Ljubljani; dr. Ivan Pitamic, advokat v Postojini; Pollak Stanislav, hišni posestnik v Postojini; Rus Josip, trgovec v Št. Vidu pri Brdu; dr. Adolf Schaffer, zasebnik v Ljubljani; Schuller Benjamin, posestnik v Kropi; Sevnik Josip, usnjar in hišni posestnik v Ljubljani; Skaberne

Avgust, trgovec v Ljubljani; Stöckl Ernst, trgovec v Ljubljani; Svetec Leopold, hišni posestnik na Šutni v Kamniku; Tribuč Josip, posestnik in trgovec na Viči; Urbančič Janko, posestnik graščine Turn pri Kranji in Žitnik Josip, posestnik v Grosupljem. Namestni porotniki so gospodje: Babnik Janez, hišni posestnik, Blaznik Lovro, kramar in hišni posestnik; Kladno Martin, trgovski pomočnik; Klemenčič Dragotin, knjigovodja; Kordig Ivan, trgovski vodja; Sedlar Fran, čevljarški mojster; Strel Viljem, hišni posestnik; Škerbinc Jaka, čevljar; Velkavrh Pavel, trgovec z moko, vsi v Ljubljani.

— („Narodna Čitaonica“ v Karlovcu) praznuje dne 17. in 18. t. m. svojo petdesetletnico. Dne 17. t. m. zvečer bode baklada in serenada, dne 18. t. m. budnica, sprevid vseh društev v cerkev, slavnostna seja, banket, zvečer pa koncert s plesom. Petdesetletnice najstarejše čitalnice na Hrvatskem in menda na vsem slovanskem jugu se bodo izvestno spominjale tudi čitalnice slovenske.

— (Čitalnica v Celji.) V odbor čitalnice v Celji so bili voljeni: Dr. Jos. Sernec, predsednikom; Jurij Detiček c. kr. notar, podpredsednikom; dr. Ivan Dečko, tajnikom; dr. Davorin Matek, mestni kaplan, knjižničarjem; dr. Dragotin Gelingsheim, c. kr. sod. pristav; Boštjan Kregar, učitelj; Ivan Jerman, trgovec; Maks Veršec, posojilniški tajnik, za odbornike namestniki so pa: drd. Urb. Lemež, odvetn. kand., Peter Majdič, posestnik paromlina; Fran Lončar not. uradnik in Dragotin Vanič, trgovec.

— (Premembe pri učiteljstvu.) G. Miha Kos, učitelj v Velesalu, premeščen je v Vipavo kot tretji učitelj; začasna učiteljica v Vipavi gospica pl. Föderberg nameščena je stalno. G. Marija Šerc premeščena je iz Doba na drugo mesto v Domžale, g. Jos. Turk iz Grahovega v Begunje na Gorenjskem, g. Fr. Zaman je stalno nameščen na Ubelskem, g. Lud. Košeninijeva pa v Dragatuši. G. Fran Lovšin dobil je stalno 4. mesto v Št. Vidu nad Ljubljano, g. Henrik Paternost premeščen je iz Mengša v Radomlje, g. Fran Gostinčar iz Šoštanja kot 4. učitelj v Škofjeločko, g. J. Kuhar iz Škofjeloke v Trboje. Stalno so nameščeni gg: L. Jelenec v Št. Juriji pri Kranji; M. Debelak v Trsteniku, M. Borovska na deklški šoli v Tržiči, M. Hiti, kot nadučitelj v Slavini. G. Gabrijela Ihan je premeščena s Planine pri Sevnici na deklško šolo v Tržič, Konrad Mali iz sv. Križa za 4. učitelja v Tržič.

— („Sveto mašo v čast sv. Cirila in Metoda“) postavil je za moški zbor in jo poklonil dr. Antonu Mahniču g. Janez Carli v Škofj. loki. Ocen o muzikalnega dela prepuščamo strokovnjakom, glede vnane oblike pa bi bilo želeli, da je nekoliko okusnejša, četudi je dr. Mahniču posvečena. Cena 50 kr.

— (Burja.) V Trstu in na Krasu bila je te dni izredna močna burja, ki je bila zlasti dne 10. t. m. silovita. Od 1870 l. opazovala se je samo trikrat približno jednaka moč, do 106 kilometrov hitrosti v jedni uri, v enem dnevu pa po anemometru 1921 kilometrov. Najhujše je bilo zvečer od 7—9 ure, potem pa je burja kaj hitro plegla in nastalo je lepo vreme. Tudi mraz bil je za Trst precej občuten, namreč — 2° C.

— (Razpis dobave.) C. in kr. državno vojno ministerstvo namerja si zagotoviti po javnem natečaju 9000 zimskih kočev, 12.000 letenskih odej in 8600 konjskih odej za leto 1889., katere morajo biti take in tolike, kakor predpisujejo obrazci za leto 1887 pri upravnih zavodih za vojaško obleko, in sicer tako, da se pri zimskih kočih opusti barvani okrajek. Ponudbe imajo se poslati najkasneje do 20. novembra 1888. leta, ob desetih dopoldne v uložni zapisnik državnega vojnega ministerstva. Pogoji in ponudbeni obrazci so tudi na ogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— (Potres v Bosni.) V Stolacu in po okolici čutili so 9. t. m. ob 4. uri 30 min. zjutraj več sekund trajajoč potres z gromu podobnim šumenjem.

— (V Radečah) pri Zidanemmostu razpisana je na tamošnji četvororazrednici služba 3. učitelja. Plača 450 gld. Prošnje do 30. t. m.

— (Razpisan) je mesto okrajnega sodnika v Šmarji pri Jelšah. Prošnje do 28. t. m.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Berolin 12. novembra. „Norddeutsche Allgemeine“ bavi se s člankom v „Rappel-u“, čegar lastnik je minister Lockroy. V tem članku se naglašja, da je v legiji tujcev 8000 Alzačanov in Loréncov, ki pričajo, da neso Francije sovražniki. Ime „legija tujcev“ imelo bi se zameniti z naslovom: „alzaško-lorénski polk“. „Norddeutsche“ dostavlja, da se iz tega more sklepati, da francoska vlada odobrava ščuvanje k vojni. „Dovolj nam je“, pravi „Norddeutsche“ dalje, da konstatujemo, da bode vsacemu vidno, čegava bode krivda, ko bi se mir ne mogel vzdržati. Francijo bode zadela odgovornost za rušenje miru.

Dunaj 13. novembra. Zbornici poslancev predložila vlada načrt zakona proti razkosavanju zemljišč (Güterschlächtere.)

Peterburg 13. novembra. Vsled carskega ukaza z dne 12. novembra odpravi se vojaški okraj Harkovski ter se pripadajoče mu gubernije: Črnigov, Poltova, Kursk, Harkov glede vojaške uprave priklapijo vojaškemu okraju Kijevskemu, guberniji Orel in Voronež vojaškemu okraju Moskovskemu. Okrožje Ščučin Lomžavske gubernije izloči se iz Varšavskega ter priklapi Vilenskemu okraju, okrožje Hotin v Besarabski guberniji iz Odesskega v Kijevski vojaški okraj. Nadaljna ministerska naredba tiče se prememb, nastalih vsled tega v vojni upravi.

Razne vesti.

* (Koliko je narasla Rusija v poslednjih 400 letih.) Za Ivana III. (1505) merila je Rusija 40.000 štirjaških milj; za Ivana IV. (1584) 75 □ milj; 1613 l. že 156.000 □ milj. Za vlade Mihajlove (1645) 225.000 št. m., za Aleksijeve (1676) 264.000, za Petra I. (1725) 282.000, za Elizabete (1761) 320.000, za Katarine II. (1796) 352.000, za Aleksandra I. (1825) 367.000, danes pa mnogo nad 400.000 štirjaških milj. V štirih stoletjih pomnožilo se je Rusije ozemlje za 360.000 štirj. milj in če se številno dni primerja s pridobitvami, vidi se, da je Rusija v tej dobi začetkoma vsak dan naraščala za 115 štirj. vrst, poslednja leta pa po 569 štirj. vrst na dan. Ruski list, navaajoč predstoječe številke, pravi: Rusija ima za dolgo časa dovolj ozemlja, njej ne treba novih pridobitev. Treba, da vse te zemlje uredi, za to pa treba da živi s sosedi v miru ter skrbi, da od pridobljenega ničesar ne izgubi.

* (Maročanska pošta) je dandanes skoro na ravno tisti stopinji kakor 785. leta, ko je Muley Dris Eb nAbdallah ustanovil prvi sultanat, si prisvojil Fez in prebivalce spreobrnil k islamu. Pošto oskrbujejo suhi, nagi, na pol sestradani arabski séli, kateri za neznatno plačilo opravljajo svoj posel z veliko poštenostjo in nečuvno hitrostjo. Malo pepelnjaka in nekaj datelnov je jedina hrana teh ljudi. Počivajo nekoliko le po noči. Korakajo pa po gozdih, kjer bivajo krvoločne zveri, plezajo po gorah in vršacih, kamor ne more nobena mula in plavajo čez reke, v katere se ne upa nikak konj. Na potu dirjajo v skok pod pekočimi solnčnimi žarki, po več dni ne vidijo niti jednega zlega drevesa in ne dobe niti kapljice vode. Mula potrebuje od Tangerja do Feza 5 dni, poštni sel pa prehodi ta pot peš 3 1/2 dnevih.

Poziv!

Odbor za spomenik našemu velezaslužnemu žalibog prerano umrlemu dr. Janezu vitezu Bleiweis-Trstenškemu hoče občni zbor sklicati in prosi vse tiste gospode poverjenike, ki so njega dni dobili tiskovine v roke z naročilom poskrbeti mej domoljubi nabiro potrebnih novcev, da te tiskovine kar najhitreje mogoče, najdalje pa do novega leta 1889, pošljejo predsedniku gosp. notarju dr. Zupancu ali pa blagajniku gosp. Luki Robiču v Ljubljani.

Zadnji čas je, da stori slovenski narod svojo dolžnost, da vredno oceni dolgoletno ustrajno delovanje našega očeta, da dika naša dobi spomenik spominjajoč rojake naše k posnemanju v marljivosti, v domoljubju in v blagih delih, da kakor drugim zaslužnim slovenskim možem tudi tej bliščeči zvezdi na našem narodnem obnebju skaže svojo nevenljivo hvaležnost.

Ponavljajoč gorenjo prošnjo, priporoča najtopleje vsem razumnikom slovenskim nujno zadevo v blagovoljno uvaženje.

Odbor.

„LJUBLJANSKI ZVON“

stoji (331—261)

za vse leto gld. 4.60; za pol leta gld. 2.30; za četrt leta gld. 1.15.

